

Strona główna>Wszczęcie postępowania sądowego>Systemy prawne – unijny i krajowy>Krajowe sądy szczególne

Jeśli chodzi o wymiar sprawiedliwości w sprawach cywilnych, bieżące procedury i postępowania wszczęte przed końcem okresu przejściowego będą nadal prowadzone na mocy prawa UE. W portalu e-Sprawiedliwość do końca 2024 r. będą nadal aktualizowane informacje dotyczące Wielkiej Brytanii na podstawie dwustronnej umowy z tym krajem.

Krajowe sądy szczególne**Szkocja**

Na tej stronie opisano niektóre z sądów szczególnych w Szkocji.

Sądy administracyjne

Ustawą z 2007 r. o sądach, trybunałach i egzekucji wprowadzono jedną ujednoliconą strukturę dla większości trybunałów zastrzeżonych dla rządu Zjednoczonego Królestwa, przewidującą podział na trybunały pierwszej instancji (*First-tier Tribunals*) i wyższe trybunały (*Upper Tribunals*). Zarówno trybunały pierwszej instancji, jak i wyższe trybunały składają się z wyspecjalizowanych izb o odmiennej właściwości rzeczowej. Szczegółowe informacje na temat trybunałów można znaleźć na stronie internetowej [Służby ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości \(Her Majesty's Courts and Tribunals Service\)](#).

Na mocy szkockiej ustawy z 2014 r. o trybunałach utworzono trybunały pierwszej instancji i wyższe trybunały. Pierwsze trybunały zaczęły funkcjonować zgodnie z nową strukturą w dniu 1 grudnia 2016 r.

W art. 39 szkockiej ustawy z 2016 r. dopuszczono przekazanie Szkocji – w następstwie dewolucji – zarządzania i kierowania szeregiem zastrzeżonych trybunałów.

Trybunał pierwszej instancji (*First-tier Tribunal*) w Zjednoczonym Królestwie

Trybunał pierwszej instancji w Zjednoczonym Królestwie jest trybunałem o właściwości ogólnej, którego główną funkcją jest rozpatrywanie skarg na decyzje rządu na obszarze jego właściwości. W niektórych przypadkach jest on właściwy w całym Zjednoczonym Królestwie, w tym w Szkocji. Obecnie trybunał pierwszej instancji składa się z siedmiu izb. Są to:

Izba ds. Zabezpieczenia Społecznego (*Social Entitlement Chamber*)

Izba ds. Opieki Zdrowotnej, Edukacji i Opieki Społecznej (*Health, Education and Social Care Chamber*)

Izba ds. Rent Wojskowych i Odszkodowań dla Personelu Sił Zbrojnych (*War Pensions and Armed Forces Compensation Chamber*)

Izba Podatkowa (*Tax Chamber*)

Izba ds. Regulatorów (*General Regulatory Chamber*)

Izba ds. Imigracji i Azylu (*Immigration and Asylum Chamber*)

Izba ds. Własności (*Property Chamber*)

Wyższy trybunał (*Upper Tribunal*) w Zjednoczonym Królestwie

Wyższy trybunał w Zjednoczonym Królestwie rozpoznaje głównie odwołania od orzeczeń trybunału pierwszej instancji. Jest to sąd wyższej instancji typu *court of record*, który w niektórych okolicznościach jest również właściwy do prowadzenia kontroli sądowej.

Wyższy trybunał w Zjednoczonym Królestwie składa się z następujących izb:

Izba ds. Odwołań Administracyjnych (*Administrative Appeals Chamber*)

Izba ds. Nieruchomości (*Lands Chamber*)

Izba Podatkowa i Kancelarska (*Tax and Chancery Chamber*)

Izba ds. Imigracji i Azylu (*Immigration and Asylum Chamber*)

Jedną z cech charakterystycznych trybunałów jest posiadanie specjalistycznej wiedzy z zakresu rozpoznawanych odwołań. W trybunałach zasiadają zarówno sędziowie specjalizujący się w prawie w zakresie swojej właściwości, jak i osoby bez przygotowania prawniczego, które posiadają kwalifikacje lub doświadczenie zawodowe w dziedzinie, którą się zajmują. Skład orzekający w poszczególnych rodzajach odwołań różni się w zależności od ich przedmiotu.

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia (*Employment and Employment Appeal Tribunals*)

Trybunał ds. Zatrudnienia i Trybunał Odwoławczy ds. Zatrudnienia nie należą do ujednoliconej struktury trybunałów, lecz podlegają Służbie ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości (HMCTS). Ich zadaniem jest wykonywanie czynności administracyjnych niezbędnych do rozpoznania spraw wnoszonych do Trybunału ds. Zatrudnienia oraz późniejszych odwołań do Trybunału Odwoławczego ds. Zatrudnienia. Istnieje odrębny Trybunał Odwoławczy ds.

Zatrudnienia dla Szkocji.

Trybunały szkockie

W Szkocji funkcjonuje szereg trybunałów. Na czele większości z nich stoi prezes, przy czym każdy z nich ma inne kompetencje (w zakresie wykonywania prawa). Właściwość poszczególnych trybunałów obejmuje różnorodne sprawy, począwszy od wniosku o uchylenie mandatu za niewłaściwe parkowanie po zarządzenie obowiązkowego leczenia i ograniczenia wolności pacjentów mających poważne zaburzenia psychiczne.

Odwołania od orzeczeń szkockich trybunałów są rozpoznawane przez sądy cywilne w Szkocji, przy czym mogą być one również rozpatrzone przez sąd typu *sheriff court* i Najwyższy Sąd Cywilny (*Court of Session*).

Reforma szkockich trybunałów

Na mocy szkockiej ustawy z 2014 r. o trybunałach wprowadzono uproszczoną dwuinstancyjną strukturę szkockich trybunałów. Nowym trybunałem przewodniczy sędzia stojący najwyżej w hierarchii sądownictwa w Szkocji (*Lord President*), podobnie jak ma to miejsce w wyżej opisanym modelu Zjednoczonego Królestwa. *Lord President* przekazał część swoich kompetencji Lady Smith, powołanej na stanowisko Prezesa Szkockiego Trybunału.

Wyższy trybunał (*Upper Tribunal*) będzie rozpoznawać większość odwołań od orzeczeń trybunałów pierwszej instancji, tym samym odwołania te nie będą już rozpoznawane przez sądy. Za zarządzanie trybunałami pierwszej instancji i wyższymi trybunałami odpowiada [Szkocka Służba ds. Sądów i Trybunałów](#).

Trybunały stopniowo przekształcają się w szkockie trybunały; pierwsze z nich zmieniły strukturę w grudniu 2016 r.

Postępowanie przed trybunałami

Ogólnie rzecz biorąc, postępowanie przed trybunałami Zjednoczonego Królestwa i szkockimi trybunałami ma zazwyczaj charakter mniej formalny niż postępowanie przed innymi sądami. Wśród członków trybunałów mogą znaleźć się specjaliści lub eksperci w innych dziedzinach niż prawo, np. lekarze, oraz osoby bez specjalistycznej wiedzy, choć przewodniczącym składu orzekającego niemal zawsze jest osoba o wykształceniu prawniczym. W Szkocji sprawy z zakresu prawa administracyjnego (kontroli sądowej) rozpatruje Najwyższy Sąd Cywilny (**Court of Session**). Szczegółowe informacje na temat szkockich trybunałów można uzyskać na stronie internetowej szkockich sądów i trybunałów.

Sądy szczególne

Jeżeli w sprawie cywilnej lub karnej w **Szkocji** podniesiono kwestie konstytucyjne wynikające z ustaleń dotyczących dewolucji w Zjednoczonym Królestwie (np. zagadnienia dotyczące praw człowieka), sprawa może zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy Zjednoczonego Królestwa.

Sheriff Personal Injury Court

Sąd ten ustanowiono w dniu 22 września 2015 r. jako krajowe centrum wiedzy eksperckiej na temat spraw dotyczących szkód na osobie. Sąd rozpoznaje sprawy dotyczące szkód na osobie, jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 5000 funtów szterlingów. Ponadto strony mogą również wytoczyć powództwo dotyczące szkód na osobie przed lokalny *sheriff court*, niezależnie od wartości przedmiotu sporu. Przewidziano przepisy szczególne dotyczące spraw dotyczących szkód na osobie wyrządzonych w miejscu pracy: jeżeli wartość przedmiotu sporu przekracza 1000 funtów szterlingów, powództwo można wytoczyć bezpośrednio przed Sheriff Personal Injury Court, natomiast w przypadku spraw o wartości przedmiotu sporu poniżej 1000 funtów szterlingów istnieje możliwość przekazania ich do rozpoznania przez ten sąd, jeżeli lokalny sędzia (*sheriff*) uzna je za dostatecznie istotne lub złożone. Od dnia 22 września 2015 r. Najwyższy Sąd Cywilny (Court of Session) nie rozpoznaje już powództw o odszkodowanie z tytułu szkody na osobie o wartości przedmiotu sporu poniżej 100 000 funtów szterlingów.

Inne sądy:

Court of the Lord Lyon – rozstrzygający kwestie heraldyczne

Scottish Land Court – rozstrzygający spory między wynajmującym a najemcą

Powiązane strony

Służba ds. Sądów i Trybunałów Jej Królewskiej Mości

Court of the Lord Lyon

Scottish Land Court

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.